

ЮВІЛЕЙ АНТОНА АНТОНОВИЧА ВАЛЬТЕРА



13 листопада 2013 р. минає 80 років від дня народження та 58 років різносторонньої і успішної діяльності відомого далеко за межами України вченого — мінералога, доктора геолого-мінералогічних наук, завідувача відділу фізичних методів дослідження руд Інституту прикладної фізики НАН України Вальтера Антона Антоновича.

Антон Вальтер народився в Харкові, в сім'ї відомого фізика-теоретика, академіка Антона Карловича Вальтера, представника широко знаної харківської групи «фізиків-атомщиків» СРСР. Висока духовна і інтелектуальна сімейна атмосфера мала визначальний вплив на формування особистості майбутнього вченого-мінералога.

Ось поступові сходинки до високого визнання наукових досягнень нашого ювіляра. 1951—1956 рр. — студент геологічного факультету Харківського державного університету. Інженер-геолог Антон Вальтер у 1956—1959 рр. працює на Далекому Сході, займаючись пошуками оловорудних родовищ. У 1959 р. повертається в Україну і розпочинає наукову діяльність в Інституті мінеральних ресурсів Міністерства геології УРСР (м. Сімферополь). Вивчає мінералогію рідкіснометалевих та флюоритових родовищ, лужних порід Приазов'я. Навчається в аспірантурі. В 1964 р. захищає кандидатську дисертацію «Мінералогія нефелинових пород Восточного Приазовья».

З 1965 до 1971 р. Антон Вальтер працює в Харкові доцентом кафедри мінералогії та петрографії геолого-географічного факультету Харківського університету, старшим науковим співробітником Харківського фізико-технічного інституту. З 1971 р. розпочинається київський період його наукової діяльності. Проходить за конкурсом на посаду старшого наукового співробітника Інституту геологічних наук АН УРСР, організовує в ньому лабораторію фізичних методів дослідження і стає її завідувачем. Невдовзі розпочинає вивчення вибухових метеоритних кратерів, мінералогії, генезису і практичного використання імпактних алмазів, застосовуючи при цьому комплекс традиційних і новітніх методів. На основі досліджень указаних геологічних об'єктів у 1980 р. захищає докторську дисертацію. Науковий інтерес вченого до них зберігається й донині.

Побіжно зупинимось на головних етапах подальшої наукової діяльності Антона Вальтера, лише називаючи його посади: завідувач відділу мінералогії рудних родовищ Інституту геохімії і фізики мінералів АН УРСР (нині Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М.П. Семененка НАН України) (1982—1994); науко-

вий радник у Державному комітеті України по рідкісних, дорогоцінних металах та дорогоцінному камінню, в Комітеті з питань науки, техніки та промислової політики. За сумісництвом обіймає посаду головного наукового співробітника Державного наукового центру радіогеохімії навколишнього середовища (нині Державна установа «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України»). На зазначених посадах А.А. Вальтер віддає усі свої сили та енциклопедичні знання не лише з мінералогії, а й з фізики твердого тіла, ядерної фізики, астрономії, які опанував самостійно і має в цих галузях науки ґрунтовні знання. Працюючи на стику двох фундаментальних наук — мінералогії та фізики, вчений досяг великих успіхів у розвитку як теоретичної, так і практичної мінералогії і в цьому розумінні є беззаперечним авторитетом в Україні.

Саме такі широкі наукові інтереси А.А. Вальтера і його різнопланова наукова діяльність, ґрунтовні знання і великий досвід стали підставою для обрання його в 1998 р. на посаду завідувача відділу фізичних методів дослідження руд Інституту прикладної фізики НАН України, на якій він плідно працює ось уже 15 років. В останнє десятиліття вчений займається переважно прикладною мінералогією в галузі ядерної фізики та енергетики. Його відділ продовжує пошук і вивчення в межах України мінеральних носіїв рідкісних ізотопів у чистому вигляді. Так, закінчено дослідження осмію-187. Показано, що чистота цього ізотопу в молібденових концентратах одного родовища в граніт-зеленокам'яній структурі Українського щита становить 99,7—99,99 %. Доведено існування рубідійвмісного біотиту зі стронцієм-87 чистоти 96 ± 4 % у рідкісноземельно-лужних проявах в одному із районів Українського щита. Ці два ізотопи перспективні для використання в ядерній медицині. Особисто Антон Антонович вивчає тонкі властивості уранових мінералів, виконав декілька робіт з ударного метаморфізму мінералів метеоритних кратерів.

Крім суто наукової діяльності Антон Вальтер проводив і веде велику науково-організаційну роботу. Протягом багатьох років був членом редколегії та заступником головного редактора «Мінералогічного журналу». Він — віце-президент Українського мінералогічного товариства, член Міжнародного союзу кристалографів, учених рад інститутів НАН України із захисту докторських дисертацій. За успіхи в науковій діяльності відзначений Грамотою Верховної Ради України, Почесною грамотою Президії НАН України.

Антон Антонович Вальтер — корифей української мінералогії взагалі і теоретичної, прикладної, технологічної мінералогії зокрема. Своїми видатними працями він приносить славу українській мінералогії в цілому світі. Незважаючи на поважний вік, він постійно в праці, живе в науці і наукою і без цього не мислить свого життя, сповнений надзвичайною енергією, оптимізмом і бажанням творити далі. У повсякденному житті Антон Антонович — дуже щира, добросердна, товариська, інтелігентна і доброзичлива людина, з розумінням і почуттям гумору, самовідданий сім'янин, вірний друг і колега. Всі, хто з ним працював і працює, відзначають його доброту, довірливість людям до дитячої наївності.

Дорогий Антоне Антоновичу! Ваші друзі і колеги-мінералоги щиро вітають Вас із ювілеєм і від усього серця бажають залишатися на довгі-довгі роки енергійним, працездатним, успішним, добрим і щирим, яким ми Вас знаємо і любимо.